

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP-NGOẠI-QUỐC

Một năm 5.000	6.000
Sáu tháng 3.000	3.500
Ba tháng 1.500	2.000

Hoa báo phải trả tiền trước.
Theo và mandat gửi cho
M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai
đăng quảng cáo, việc riêng,
xin thương - nghị trước.

TIẾNG-DÂN

CHÉ-NHẬP-NHÂN-CHẾ-NHẬP
HUYNH-THỨC-KHÁNG
Quần-đội
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

La Voix du Peuple 民
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

NĂM-QUÁN
Số 172, Đường Đông-bà, Huế
Hộp thư: số 81
Giấy thép nói: số 82
Giấy thép: TIENQUAN - Huế

Kẻ trưng phu
không khi, nào
sinh ra cái bờ
bạc.
(Hạng-Dù)

CHUYỆN ĐỜI

GIẤY TỜ CHUYỆN NHIỀU

Chiều hôm 21.4 có 400 người đàn bà Tàu làm việc ở trong 13 hãng làm khăn lông Chợ-lớn (Nam-kỳ) rủ nhau bãi công, kéo rông chằng đường, vì lẽ chủ hãng bắt tiền công quá đời: ban đầu họ trả cho mỗi cái khăn 0,50 tiền công, sau rút xuống còn 0,30, ba xu; đến nay còn có hai xu, thành có làm cũng cho một xu, không ăn gì, nên rủ bỏ việc. Làm ơn áo quá, lính đến đuổi bắt bắt hơn mười người.

Màu đồng giấy thuê tháo đã tới, không việc làm chờ lẽ nào không nộp thuế, nên 70 người Hoa-không ở Saigon trước xuống chiếc tàu « Prominent » đi về Hương-cảng, thời rũi lại bị sở mật thám tìm được. Sáng hôm 26 đã đem ra tòa tiền hình Saigon xét hỏi. Hỏi xong, tòa kêu án mỗi người 6 ngày tù, mãn hạn sẽ bị trục xuất cảnh ngoại. Tiền phí cho họ về Tàu thì ban trưởng ở Chợ-lớn phải chịu.

Đầu Là Cối Phức

AI là bạn thanh niên muốn không làm lạc trên con đường tình ái; muốn tìm được cái hạnh phúc chân thật trong sự hôn nhân; Nên đọc bộ triết học tiêu thuyết đang ở trang ba, từ số báo 172. Ai chưa đọc, nên tìm đọc từ số đầu; ai đã đọc mỗi số đầu, nên gắng đọc cho trọn bộ.

Xem trang nhì:
CAU CHUYỆN THÈ-THẢO
Xem trang ba:
PHỤ-NỮ GIÁO-DỤC.
Xem trang tư:
VIỆC THÈ-GIỚI

CÓ CHE ĐƯỢC TẠI MẮT NGƯỜI ĐỜI ĐÀU!

Câu chuyện của người Nhật

Phạm làm việc gì mà không muốn cho người ta biết, tức là việc âm mưu gian tà mà không phải là việc chính đáng. Đã là việc không được chính đáng thì không làm không khoe bừa sao? sao lại để công tròn ra làm, đến khi người ta có ai để tai mắt đến thì lại kiểm cách mà che giấu dấu vết?

Hiện nay Pháp bộ điều tra tội Quốc liên lên Mãn châu, tư lệnh Nhật là Hãn trang có ra mặt lệnh rằng: Hãn trang bộ điều tra đi ngang qua đường xe lửa nào thì những lính gác và người làm việc đều phải thay quần áo Nhật mà bộ quần áo Tàu. Điều ấy nghe đã đáng bực cười rồi, lại còn một điều thú hơn nữa là đến các nơi trường a-phiên rằng: Hãn trang bộ có hỏi thì nói tự ý mình muốn trồng, chứ không vâng lệnh ai hết.

Quái chưa! Nhật đã đem binh sang đánh và chiếm cứ Mãn châu, hiện thế giới đều dựa trẻ con cũng nghe biết, thì Hãn trang canh gác ở đây, người Nhật làm việc đây, cho đến bắt dân trồng cây thuốc a-phiên nữa, cũng không phải là việc che giấu dấu vết được. Vì có che dấu người ta cũng biết thừa ra, vậy thì dấu làm gì cho mặt?

Phải rồi, cái đời văn minh vũ này cốt trưng cái võ bên ngoài mà không cần gì bên trong, người Nhật

THI-VĂN VỚI VÔ-TƯỚNG

có hơn duyên gì không?

Người xưa có nói: « Sáng lớn gương dài, cần gì ngồi bút. » (光明大鏡, 安用毛筆) câu Sử Hoàng-Triều đời Ngô-đại). Lấy con mắt nhô vô tướng thì xem ngồi bút cho là không có giá trị gì, vì gương sáng là đồ vô kúi, có cái ánh sáng càng cường hùng dũng, oai phong lẫm liệt; còn ngồi bút là đồ dục của bọn văn sĩ, phần nhiều có thói chất uoa uỵch. Văn võ hai đường khác nhau, nên đã cầm đến gương sáng thì không thích ngồi bút, đó cũng là thường tình. Như Bao Siên (包顯) danh tướng đời Hán) thuở nhỏ viết mượn cho người, ném ngồi bút mà theo công: « Làm kẻ trượng phu nên lập công ngoài muôn dặm, có đầu bo bo mà ôm cái nghề này ». Nói rồi ném ngồi bút đi tung quân, sau làm đến danh tướng. Xem tuế đức thì ấy cái nghề cầm bút mới là nạn câu gọi chữ, như cái nghề tu sĩ mà bọn văn sĩ xưa nay thường rong dùi lặc về, mà miệng vuốt râu kia, không có hương thú với bọn gương dài sáng lên này bao nhiêu.

Thế mà cũng có cái ngoại lệ là xưa nay những nhà danh tướng hay ngâm thi, mà bài thì còn truyền lại cũng lắm bài hùng dũng hơn văn sĩ nữa.

1) Trương Tuấn, danh tướng đời Đường, Dương lúc giữ thành Tuy dương, quân giữ vây bốn phía, ông ta thể giữ đến chết mà không chịu hàng. Một bữa ngồi trên lầu than nghe tiếng địch, làm một bài thi có câu:

Không biết sắc phong trần,
Đầu biết lông trời đất.
不辨風塵色,
安知天地心。
Toàn bài không khác hơn thi văn sĩ nhiều.

2) Nhạc Phi, danh tướng đời Tống, trung dũng tuyệt vời, mà nghề thi cũng xuất sắc lắm. Bình sinh có câu:

Nước lạnh đầm trời trắng,
Gió thổi đêm reo thu.
冷水寒生月,
松風夜响秋。
Lại có khúc « Lâm giang nguyệt » có câu:

Đất bụi công danh ba chục chân,
Mây trắng đường dặm tám ngàn xa.
Dùng hương hột trắng đến đầu xanh, rồi thối tha!
三十功名塵與土,
八千里路雲和月。
莫等閒白少年頭空悲切。

Cái khí anh hùng và cái giọng trầm thốn, ai đọc đến cũng sinh lòng kích ngạt phấn tảo.

3) Còn bên Nam ta như Trần-quang-khải, đánh quân Hồ-Nguyên có bài:

Đò Chàng Dương cướp đảo,
Hải Hạm Từ đuổi Tàu.
Thái bình nên gắng sức,
Non núi vẫn ngàn thu.
擊退章陽渡,
擒胡賊子圖。
太平當努力,
萬古此江山。
Càng những câu:

Lam trai mang ngựa công danh mãi,
Lữ thẹn buồn nghe chuyện ở hầu
男兒未了功名債,
旅人聞說武侯侯。
Còn ông Phạm ngũ Lão:
Ng nước chưa đến đầu đã bạc,
Dưới trăng mấy lúc dờ gương mái.

TRONG XÃ HỘI TA NGÀY NAY CÒN NÊN GIỮ CÁI RÀNH

PHÂN BIỆT TẬN VÀ CỰU NỬA KHÔNG?

Tiếng «tận» và «cựu» ở xã hội ta trên 30 năm lại đây, thường nghe nơi đâu lưỡi mỗi người. Bất kỳ nhân vật, văn học, chính trị, nghệ thuật, kinh tế cho đến môn ăn thức mặc, lời nói việc làm hằng ngày, người ta cũng dùng hai tiếng ấy làm tiêu biểu để phân biệt ra hai phái; không khác gì vạch một cái rãnh, mà trên hai bên bờ một cái rãnh 2 là có dề lam giới hạn phân biệt: ở bên bờ này là cựu, bên bờ kia là tận.

Phong như cái rãnh ấy mà phân tách được rõ ràng, có mực thước cân nhắc cho chắc chắn, có ai giám đốc, kiểm sát cho hẳn hoi; ai chui dưới là «tận» này là hay là tốt, ai núp dưới là «cựu» kia là hủ là xấu, nội dung bề trong cũng y như là có phốt phốt bên ngoài, thì chúng ta cũng nên đào thêm cái rãnh ấy càng sâu, đắp thêm cái bờ ấy càng cao, cho công chúng trông trên là rõ kia mà biết đường nên theo nên tránh.

Khốn nạn thay! nói tận với cựu chỉ phân biệt nhau cái chữ vẽ trên lá cờ, mà kỹ thiết bề trong chen bậy lộn phèo, bao hàm không biết bao nhiêu là vẽ lộn xộn! Cái cờ lộn xộn ấy theo từng thời kỳ mà hiện ra, lược kể như dưới:

1/ Phạm xã hội nào mà bắt đầu bị xoay vào cái luồng sóng cái cách, nghĩa là trên cuộc sinh hoạt, bao nhiêu cái «sản» có không đủ nương dựa, lại bị hoàn cảnh lay chuyển một cách dữ dội; đương lúc đầu tiên, trong đám an thường thủ cổ hồi nhiên nảy ra một vài chuyện mới; người nào

này bên kia, ngày nay bên nào cũng như bên này; trên là cờ kia đều theo chữ «tận» to tướng, không còn phân biệt như trước nữa. Mà nào có phải người chui dưới là cờ lối đẹp ấy toàn là tâm cá dẫu thực ra cũng như rạp hát kia, đào kép hiệu hó, cũng bấy nhiêu người, khác lớp tuồng trước chỉ cái vẽ đen đỏ ngoài mặt cũng bộ áo kia thôi!

Ấy đó, cái «tận» ở xã hội ta ngày nay lộn xộn là thế. Nói cho rõ cũng là cái lối ngày xưa, tánh chất hủ bại, chỉ khi dề hèn vẫn còn nguyên mà trên treo là «cờ» nếu cái danh hiệu mới, chứ chẳng có gì lạ.

Đừng trước một cái xã hội như thế mà còn đem chữ «tận» và «cựu» ra mà bàn giải thật là không rõ chân tướng mà lại mắc lừa, vì trong đám mang lối mới kia biết bao nhiêu kẻ dề hèn cũng y như lớp cựu nữa! Vậy chúng ta ngày nay nên vứt quách 2 chữ «tận cựu» đầu miệng đó đi, đừng dùng nó để so sánh nhân vật, mà chỉ xem xét tư cách theo người và theo việc. Việc hay, người tốt thì ta cho là có ích cho xã hội; người hư việc dở thì ta nhạo là có hại cho nhân quần. Bất kỳ là trường hợp nào ta cũng tự chỗ chân tướng mà suy xét cho kỹ càng, không nên dùng chữ «tận cựu» bên ngoài mà xét người xét việc, rút cuộc chỉ bị lừa dối mà không có ích gì.

2/ Cái gì thích mới sinh lộn, ấy là lẽ chung cuộc thiên nhiên. Cái «cựu» phần nhiều đứng về địa vị không thích, dẫu không cái gì tranh cạnh cũng lần lần bị cái lệ đào thải thiên nhiên, huống chi lại gặp cái mầm «tận» đã trời lên. Đầu tiên thì «cựu» chiếm phần đông, song lần lần hoá dần dần khác mà bên «tận» kia một ngày một nảy nở; hai bên cùng chạm nhau gây ra những cuộc xung đột, lúc ấy cái rãnh kia phân ra 2 phái tương tri nhau.

3/ Trái qua mấy cuộc xung đột, bao nhiêu thành lũy sào huyệt mà bọn thủ cựu mong dựa dề ầu núp, đều bị đổ vỡ không còn chỗ dựa, mà phong «tận» kia thì có vẻ bằng bột bành trương, không nơi nào không tràn tới, lần lần chiếm phần thắng lợi. Những kẻ nhiệt tâm duy tân, ngày trước bị người đời xóa mờ, ngày nay được thời thế binh vực mà công chúng lo ý hoan nghinh. Khi ấy trong xã hội đời ra một cái không khí khác trước, dẫu cho ai có lòng thủ «cựu» ngoạ cổ đến đâu cũng dẫu kín bề trong mà ngoài biểu diện cũng lượm lặt mượn chác một ít gì gọi là mới, để hợp với cái sắc là «tận» kia, mà tránh cái huy hiệu «ma thủ cựu». Từ đó dưới là «tận» kia chen chúc vô số là hạng người mà bên là «cựu» này, cũng tỏ chữ «tận» ra ngoài, mua lòng xu hướng của công chúng, mà phỏ lên rằng: «Bên này cũng tận!»

Trái qua 3 thời kỳ ấy, nếu chúng ta cứ bằng theo biểu diện mà xem xét thì trừ những kẻ quanh nhà xô bếp, một đời không bước chơn đi đâu không kẻ — còn ngoài ra toàn là «tận» cá mà không ai chịu lãnh cái tên «cựu» kia; nghĩa là cái rãnh phân biệt «tận cựu» ngày trước mà có cái giới bên

THÙ-CÔNG.

Sao mấy xem trộm báo người ta?

- Lạ Ngai, con xem xong, con dán lại trả họ, quẻ con không lấy trộm một tý gì!
- Mày phải biết, lấy một vật gì không phải của mình tức là ăn trộm.

Đại-biểu Nam-triều sang Pháp

Năm ngoài quan Tổng-trưởng thuộc-địa Paul Reynaud sang Đông-dương, khắp cả 3 kỳ từ lòng hoan nghênh, nào nhiệt một hồi, chúng ta được nghe nhiều bài diễn văn và thơ từ này nọ, dần chúng vẫn còn ghi trong não. Năm nay có tin đến tháng Anôt đây Đức Bảo-Đại sẽ xuống tàu về nước, quan Thượng-thư Bộ-Hộ Thái-văn-Toán đã thay mặt Nam-triều sang nghênh giá. Ngày 28.4.32 quan Thượng-Hộ đi vào Lourane đáp tàu vào Saigon động chực tàu sang Tây. Ở Bắc-bà chính phủ cũng có cử người đi sang Tây nghênh giá.

Cuộc nghênh giá sau này có lẽ sẽ nào nhiệt hơn cuộc rước quan Thuộc-địa năm ngoài.

Khí hậu nhân tạo

Khoa học để chế ra thứ đèn chói ánh sáng mặt trời, để cho những người ở xứ không thường thấy mặt trời có thể hưởng cái hơi nóng của mặt trời. Nay một tờ báo Mỹ còn nói có thể chế ra khí hậu nhân tạo nữa.

Chỉ phải dùng một thứ máy để trong nhà, nếu muốn có khí hậu thế nào thì vận máy theo thế ấy. Cái máy này có thể đổi cả các phần từ làm nên một cái khí hậu, như là hàn nhiệt độ, không khí khô hay là ẩm, có bao nhiêu đường khí, đạm khí, than khí.... Cái máy này vẽ đúng sắc điện mà chạy.

G. H.

Ngâm - Ông

SỮA NESTLÉ HIỆU CON CHIM

SỨC KHỎE CỦA TRẺ NHỎ

Hỡi xin không mất tiền một quyển sách dạy cách nuôi trẻ bằng tiếng quốc ngữ của Bác sĩ Vidal...

TẠI TÒA SAIGON

Khắp cả Nam Kỳ, Cao Miên và Lào, từ miền Bắc đến miền Nam...

Thuốc xỏ

Để chữa bệnh, có hai loại thuốc xỏ có tên tiếng Anh là...

Thuốc Dân hay là Thuốc Cao

Thuốc này chữa bệnh ngoài da, như là mụn, ngứa, ghẻ...

Thuốc Dân hay là Thuốc Cao

Thuốc này chữa bệnh ngoài da, như là mụn, ngứa, ghẻ...

Thuốc Dân hay là Thuốc Cao

Thuốc này chữa bệnh ngoài da, như là mụn, ngứa, ghẻ...

Thuốc Dân hay là Thuốc Cao

Thuốc này chữa bệnh ngoài da, như là mụn, ngứa, ghẻ...

Thuốc Dân hay là Thuốc Cao

Thuốc này chữa bệnh ngoài da, như là mụn, ngứa, ghẻ...

Thuốc Dân hay là Thuốc Cao

Thuốc này chữa bệnh ngoài da, như là mụn, ngứa, ghẻ...

Thuốc Dân hay là Thuốc Cao

Thuốc này chữa bệnh ngoài da, như là mụn, ngứa, ghẻ...

Việc trong nước

(Tiếp theo trang nh) Ich, nên cùng nhau cố duy trì cho qua cái thời gian khủng hoảng...

Một bên thì diễn bộ sẵn lòng hợp tác với các số thủy cơ...

Một người dân trong trại. QUINHƠN

Lại câu chuyện thuế chợ S5 báo trước bản báo có đăng hai câu nói thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

Đến nay được bức thư của người ở Qui Nhơn gửi lại nói chuyện thuế chợ...

VÀI ĐỀU VỀ VĂN ĐỀ GIÁO DỤC

Về vấn đề giáo dục của phụ nữ, lâu nay trên các báo, ngôn luận rất khác nhau...

Tôi nghe câu ấy cho là phải lẽ, vậy nhân đó mà giải bày đôi ý kiến về vấn đề này...

Bạn tôi bình như đang vì sự giáo dục của phụ nữ mà mừng mà lo. Mừng vì thấy chị em ta đã từng bước mà nhàn nhàn bước lên...

Từ mấy mươi năm nay lên sóng văn minh Âu Mỹ tràn qua, làm cho phụ nữ ta đã mấy ngàn năm...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

Trong học vấn cũng ngày càng cao, tri thức của chị em ta càng ngày càng mở rộng...

HÀO-HƯNG KHÁCH-SẠN CÔNG-TY

TU-BỔN: \$7.200.00 Hội-sở tại đường Franchet d'Espérey Tourane

Giấy mời nhóm Đại-hội-dồng thương-niên vào ngày 22-23 và 24 Mai 1932

Tourane, le... Mai 1932 Monsieur (.....cđ-phần)

Thưa ngài, Chiếu theo khoản 29 trong điều-lệ công-ty, xin mời ngài đồng 8 giờ sáng ngày 22 Mai 1932...

ĐỀ-MỤC NGHỊ-SỰ: 1) Duyệt sổ sách năm 1931-1932, 2) Bầu các viên chức ban trị-sự...

Nếu ngài bận việc không đi dự Đại-hội-dồng được thì xin ngài ký giấy ủy-quyền theo kiểu dưới đây cho một vị cđ-dồng khác...

TÔI tên là... làm nghề... ở tại... cđ-dồng HÀO-HƯNG CÔNG-TY làm giấy này để ủy-quyền cho một vị cđ-dồng khác...

GIẤY ỦY - QUYỀN (....cđ-phần) TÔI tên là... làm nghề... ở tại... cđ-dồng HÀO-HƯNG CÔNG-TY...

MÁT TRỜI Mấy tháng gần đây, trời nóng quá, hàn-thử-biểu lên đến ba bốn mươi độ...

HUONGKY PHOTO 48 Rue Jules Ferry - HANOI

TẾT RỐI, CÓ BỆNH NÊN CHỮA NGAY: 1. Thưa ông chủ hiệu thuốc ĐẠI-BẢO-DƯƠNG 22 rue Médecaments à Hanoi...

Grande Maison de Soierie AN-LOI Vente en Gros TONKIN - 77 Rue de la Soie - HANOI

Hàng của bản hiệu nhuộm thiết đẹp, đẹp và đã có màu, giá bán rẻ hơn, gửi đi các tỉnh theo cách lãnh-hóa giao-nhận (contre remboursement)...

Các vị khách có muốn mua hàng của bản hiệu AN-LOI thì xin gửi thư cho bản hiệu thương-lượng ghi hàng, bản hiệu sẽ trả lời ngay...

Nay kính cáo CHẨN NHẬN NGUYỄN-CÔNG TÁO THẢO

Nay kính cáo CHẨN NHẬN NGUYỄN-CÔNG TÁO THẢO

Nay kính cáo CHẨN NHẬN NGUYỄN-CÔNG TÁO THẢO

Nay kính cáo CHẨN NHẬN NGUYỄN-CÔNG TÁO THẢO

Nay kính cáo CHẨN NHẬN NGUYỄN-CÔNG TÁO THẢO

Nay kính cáo CHẨN NHẬN NGUYỄN-CÔNG TÁO THẢO

Nay kính cáo CHẨN NHẬN NGUYỄN-CÔNG TÁO THẢO

Nay kính cáo CHẨN NHẬN NGUYỄN-CÔNG TÁO THẢO

Đâu là CÔI PHỨC? THIẾT-HỌC TIÊU-THUYẾT

Tác giả: C. Flammarion Giảng-Học dịch-thuyết Số 13

Vậy cháu cũng chưa như định sao? - Cháu con nhiều thì giờ lắm, lo chỉ chuyện ấy. Vũ cháu ở với chú thím đã sung sướng lắm rồi.

Vấn biết vậy, nhưng cháu không thấy một bà có cháu sao? khi mới 32 tuổi mà đã có cháu ngoài rồi kia!

Một tháng sau đó nàng Minh-tinh mới công tước Du-miến đã định hôn hân rồi, định hôn bởi hai bên gia đình. Tuy vậy nhưng nàng cũng chưa nhận hóa dâu gì, vì vẫn chờ để cho nàng tự do đến mùa hạ.

Một ngày kia tuy giữa mùa đông nhưng khá râm, lại có mặt trời, chiếu lại trong khi chỉ cái đầu tóc sum sê của nàng, nàng Minh-tinh như

có một gì nhảy nhót xao xái trên đầu tóc, kêu lác các như thế là gió thổi bay tuyết vào cửa kính. Nàng lại nghe tiếng như chun tọc trên đầu xừng lên. Sự lạ này chính khi nàng lên mười bốn tuổi còn ở học tại nhà phước thì đã trông thấy một lần đầu tiên rồi.

Rồi từ ngày ấy nàng thường hay trải qua sự lạ ấy luôn. Dầu lúc của nàng thường hay rớt, và bởi cách gì cũng không được, không còn mềm mai nữa. Nhiều khi trong phòng rửa mặt của nàng trong lúc rửa mặt, thì khi nàng đặt cái lược lên mái-lóc thì trông trong gương soi thấy có ánh sáng nhấp nháy. Nhiều bữa lại lại cái lược do-bận lót trong mình bằng vài phin dính cũng nơi lung lung, nàng có sức gõ lược do này ra thì tiếng như trên gia nhiều như kim châm, nàng lại nghe kêu lác các và trông thấy có ánh sáng chớp ra. Thấy vậy nàng bèn lấy hai bàn tay đưa sát trên cái áo mỏng kia khắp cả thân, thì, thì mỗi khi đưa bàn tay đến đâu thì thấy ánh sáng chớp ra đó; mỗi khi nàng

đi cái áo bèr lông-chiên và đủ nó thì cũng trông thấy như vậy. Vì thế nên nàng muốn có ngọn lửa bốn phiêu mình khi nào cũng được. Nhiều khi tự nhiên mà nàng trông thấy có ánh sáng chớp ở trên gia thịt nàng, và ở đầu ngón tay nữa.

Lần đầu mà nàng đem chuyện trông thấy trên thân thể đó nói với bà thím nàng, thì bà này chỉ cười mà cho là một điều huyền, bà còn cho là điều ảo-giác nữa. Nàng cũng đem việc ấy nói nhiều lần nhưng cũng không ai để ý nghĩ lại sao cho nàng hiểu được. Một ngày kia ông chủ nàng lấy làm lạ, hỏi nàng rất kỹ càng về các điều nàng trông thấy, và tuy ông này ít có khác người vợ, nhưng cũng cho là điều kỳ lạ của nàng và có nói rằng có lẽ cũng có nguyên do điện học ở trong. Vì lòng nàng hiểu rõ về một nguyên do quan hệ mật thiết với nàng và nàng cũng tưởng không riêng chỉ cho nàng, nên đến bữa ăn nàng đem ra nói chuyện về việc công tước, nhưng đầu là chuyện

của mình mà nói là chuyện của một người chị em bạn. Công tước xưa nay chưa hề nghe nói đến chuyện ấy, cũng chưa hề báo rằng người bạn đó thất có kỳ tướng rất vui, song chuyện đó không có thể có mấy may sự thật được.

Nhưng nàng Minh-tinh tự biết nào có phải là điều ảo-giác, kỳ tướng gì đâu mà chính việc nàng cảm giác một cách chắc chắn thực lắm. Tuy nàng cũng thích sự thông tưởng nhưng không khi nào dẫn mình trong vòng mộng tưởng. Những người lữ hành thường hay kể chuyện một cái đèn xưa hư nát kia trong các đêm có trăng người ta thường nghe tiếng một cây đèn trành, ngọn gió thổi thì làm cho đèn không phải là một cái phoeng cầm và nàng có một cái sức mạnh riêng của nàng. Nàng khi sự trông thấy mình rất khác với các công tử tiểu thơ mà nàng tưởng hay qua lại. Nàng nghe tưởng như cái đèn của nàng sau này sẽ khác chúng và có ứng dụng

hơn. Dưới cái sắc đẹp như tuyết lạnh của nàng, nàng lại đầu một cái tinh linh rất đa cảm. Nàng Minh-tinh cũng vì như nàng Diane trong chuyện thần thoại; nhưng cái lòng của nàng cũng như một vật gì chỉ chờ một ngoài lửa là cháy bùng ra. Nàng càng trông vào trong cuộc thế, thì nàng lại càng thấy mình là khác chúng, khác bởi tính cách, khác bởi sự ưa-thích, bởi cách xử hưởng của tinh thần và bởi tính ý nàng.

Câu trả lời khinh thị và cái óc trống không của công tước làm cho nàng đặng đến: và không một khi nào nàng hỏi đến gì về khoa học mà công tước có thể trả lời cho vừa lòng nàng được. Vậy thì những người phóng lưu trong xã hội, vẫn nơi rất giỏi, ăn mãi rất bảnh bao, lại có ở tự phụ, đều không có một mấy may học thức gì cả. Chúng sống trọn một đời mà không biết gì và không học gì cả sao?

(Kỳ sau tiếp)

